

Előfizetési árak:
Egész évre... 10 ft — kr.
Félévre... 5 — »
Negyedévre... 2 — 50 »
Egy hóra... 1 — »
Egyes szám 4 kr.

A lap szellemi részét illető minden köz-
vény a szerkesztőségbe 8 óráig 1828. sz.
bermestre küldendő.

Előfizethető helyben:
Tegledi K. Lajos könyvtárszolgálatában
és a kiadóhivatalban. Főér 1828. sz.
alatt.

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

MEGJELEN NAPONKINT PÉNTEK ES VASARNAP KIVÉTELEVEL

Hirdetési díj:

Negy házasos petit sorát 5 kr. Nagyból
terjedelmű s többzori hirdetések alkú
szerint jutányos áron vétetnek fel. Bélyeg
díj minden külön bejelölésért 30 kr.

Hirdetést vagy reklámot magában foglaló
újírószám ára 30 kr.

Nyitási költségek minden petit sorá
30 krajczár.

Hirdetések felvételnek a szerkesztő-
ségben és kiadóhivatalban. Főér 1828. sz.
alatt.

Kéziratok nem adóznak vissza.

Hiuság vására.

Igaz-e, nem igaz-e, de meg van örö-
kítve a mondas, hogy vitam et sangvi-
nem, sed avenam non.

Olyan volt a magyar régen is, két-
szerte olyan most.

Jelentéktelen dolgokért sokszor, ha-
szontalanokért nem egyszer, felbuzdul,
küzd, viaskodik, életét, vagyonát koczká-
rára veti: — nagy dolgokra kicsinyöl-
leg vállat von. Egy szálmászál kerül lá-
bai alá; országos serelemtámaszt a ká-
zusból. Világ-események torlódnak feje
felé; oda se neki.

És ha e könnyelműség nem hibája,
de vétké a magyarnak: megbocsáthatlan,
bosszualló büne a magyar kormány-
zatnak.

Ne tessék meijedni. Most egyszer
békében hagyom az önk festett libe-
ra lizmusát, melybe belőlvagoltat-
ták magokat, mint a »Háromcsőrű ka-
csa« lovagjai: melyben egymást erköl-
csileg, becsületben gyilkolva, ténferegnek
s melyből világcsufjára, nem kárára, ki-
eviczkelni nem, csak kihánytatni lehet.

A nagy Tiszának, a hatalmas gene-
rálisnak, a demokrata nyugdíjasnak egy
másik örökéről van szó.

1867-nek megünnepeltük 25 éves
fordulóját. Megünnepeltük a fejedelmet,
mert alkotmányos, az alkotmányt, mert
mozognunk enged, a mozgást, mert —

Erről a gondolatjelről kívánok ne-
hány sorban elmélkedni.

Az alkotmányos korszak 25 éve
alatt mozgott, nyugsgött a hazában min-
den nemzetség. — a magyar feszített.
Mi vadtuk a hangot ök foglalták a tért.
Egyesek, a jók java, a társadalomnak
magukra hagyatott kisebb körei, mint
például a közmívelődési egyesületek,
kétségbeesett erővel iparkodtak ellent-
állni nemzeten a nemzetség terjeszke-
désének, megóvni a magyart az ide-
genbe olvadástól. Rimázkodva fordultak
segélyért nagyokhoz s a nagyok legna-
gyobbjához, a kormányhoz. De hát más
dolguk volt ezeknek, mint hazát, nem-
zetet erősíteni. Hazá, nemzet másodrendű.
Első a hatalom. Hatalmat megtartani,
pártot erősíteni: ez volt a kormányzat

lényege. A többi jött, ahogy az Isten
adta és ment, ahogy az ördög vitte.

De mégis voltak vívmányok. Ott van
az »é s«.

Tíz esztendőig küzdöttünk, lármáz-
tunk, döngöttük Bécs kapuját, míg a cs.
k. közé beszurhattuk az »é s« szót.

Az alatt a nemzetségek 20.000 ma-
gyart sajátítottak el tőlünk.

Ujabb 10 évi küzdelem alatt papi-
ron nem nyertünk semmit, de ismét
vesztettünk tényleg 20.000 magyart.

A legutóbbi 6 év alatt derekas
hadviselésünk díja: Hieronymi rendelete
a katon i hatóságok levelezése tárgyában.
Veszteségünk legalább 10.000 magyar.

Nem gunyolódok. Az »é s« szócska
is ér valamit, a Hieronymi rendelete is
— ölebecske. De a kész veszteségötven-
ezer magyarban és a közvetett veszteség
százezer magyarban, mégis csak több,
mint az az »é s«, meg az a rendelet,
melyen még Lobkovitz is tulleheti magát.

Nagy tisztelője vagyok az »é s«
szócskának, respektálom a Hieronymi ö-
lebecskéjét, de arról még sem volt volna
szabad meglegedeznünk, hogy legyen
magyar is, kinek az »é s«-t megszerez-
tük s kinek a katonai hatóságok első
találkozáskor »csaulé« és csak a máso-
dik találkozáskor tartoznak »jó napot«
kivánni. Valamint nem volt volna szabad
megengednünk, hogy szobauraink
szemünk láttára lopkodják el vereinket.

Hát úgy van biz' az és nem más-
képpen, hogy a frakkot és bugyogót bő-
vebbre varratjuk, holott a testünk ész-
revehetőleg fogy.

Megtesszük azt, hogy eldobjuk a
nemzeti viseletet, mert alkotmányos idő-
ben az felette kényelmetlen. De mikor
jajgatunk, mert a nyakunkat erősen szor-
ítják, akkor felette kényelmes.

Megtesszük azt, hogy kikutatjuk ide-
genből a »ősvinista« szót és odadobal-
juk mindazok fejéhez, kik a magyar
nyelvet urrá akarják tenni szerte a ma-
gyar hazában.

Megtesszük azt, hogy a hazaárulók
ellen királyi ügyészt kiáltunk s ha oly-
kor a királyi ügyész megindítja a vád-
keresetet: esküdszékeink amibicziót ta-
lalálnak abban, hogy a királyi ügyészt
cserben hagyják, a vádlottat nyegle lo-

vagiasságból felmentik s a kincstárnak
feles költségeket okoznak.

Megtesszük azt, hogyha fehér holló-
ként a hazaárulót az esküdszék elma-
rasztalja: a bíróság, mely a rózsatolvajt
3 évi fegyházzal sújtja, a legnagyobb
bünsőre egy két havi államfogházat
már ki.

Megtesszük azt, hogy egy palotába
20 millió értékű követ pocsékolunk el,
épen annyit, amennyivel tíz vegyes nem-
zetségu vármegyét teljesen megmagya-
rosíthatnánk.

Megtesszük azt, hogy egy államnak
csufolt szelerség kormánya tehetetlen
egy főpappal szemben, ki a magyar ha-
zától és magyar királyoktól magyar nem-
zeti és egyházi czélokra ideiglenesen
birt milliónyi vagyonát nemzetellenes,
hazaáruló czélokra költi.

Megtesszük azt, hogy — nyomorult
szájhősök vagyunk.

Timkó József

BELFÖLD.

Pánszláv propaganda Kassán. A
kassai tót köznevelő társulatban eszé nyelven
írott röpiratokat kezdenek terjeszteni, melyek
a pánszláv eszmék szolgálatában állónak. Van-
nak czírl betűs ötös röpiratok is, melyeket
senki se tud olvasni, de hát mert adják, azért
elfogadják az olva-ni nem tudók is. A kassai
hatóságok kutatják a röpiratok terjesztőit.

Az oláhosító püspök. Pável püs-
pök oláhosító körleveleink egyiké így hang-
zik: A nagyváradi gör. katolikus püspökség-
től. 1769—892. szám. Krisztusban szereltet
hívek és testvérek! Ezennel szigorúan elren-
delem, hogy ama plebániaokban, hol a nép
nem beszél többé a román nyelvet, az isko-
lakban az olvasást és írást, nemkülönbén a
szent imákat, az egyházi énekeket, a bővebbi
éneki oktatást és az iskolai növendékeknek a
szentségek titkaiba való bevezetését, valamint
a többi teendőket is csak kizárólag román
nyelven intézzék el, mert ha ezeket elmellőz-
zük, megemisszül avaszentegyházunk, veszé-
lyeztetjük rítusunkat, nemkülönbén őseink val-
lasát és nyelvet is. Nagyvárad, 1892 decz-
ember hó. Michaeliu Pável, püspök.

Az üldözött Pituk. Az aradi főkapitány,
a Szent-István-nap előestéjén szokasos
faklyas- és zenes takarodót az idén az előfor-
dulható tüntetésektől tartva betiltotta. Most
ugyanis az olah diákság készül tüntetni Pituk
ellen s a rendőrség és katonaság minden éj-
jel készenlétben áll. Pitukhoz annyi fenyegető
levél érkezik, magáról Aradról is, hogy min-
den éjjel kegytelen lakást változtatni.

Oh ott máskép szolt a nóta, nem ugy,
mint Rogozon. Bemegy a fülön, megittasodik az
agy s atjarja a szívet, mikor bus. Felírszűl,
elementaris izgatottságba jön, vidámma, bohóva
lesz a szív, a lelek, mikor vig.

Petru bel-faradt a dalolásba, belefaradt
a nézésbe is. Hallgatta a magyar nótat. Az pe-
dig busan hangzott:

»Azt mondják, nem adnak
Engem a rozsmának,
Hanem inkább másnak,
Annak a hat ökrös
Fekete subásnak.«

Felemelkedett a barkás füz alól, Hollód
fele fordult s kíváncsan hallgatott. Ott meg
daloltak a másik nótat:

»Szállodogál a tecske,
De vissza száll este fészkebe.«

Oh ha ő azt érthette volna! Hisz neki
sem volt egyebe a kis házikójának! A Katicza
is azért nem lett az övé, mert az a másik
gazdagabb volt, mint ő! Hanem ma este ren-
den lesznek mindennel, azért jött ide. Dolgozni
kellt volna, de eljött, mert Katiczával be-
szélni akar, talán utóljára. Megkerdezi még egy-
szer, szereti-e?

A másod leányok csendesen hazahúzódtak,
Katicza maradt legutóljára. A kis gyermeke
ruhát sujkolta s menni kellett. A nagy Petru
csak azt várta, hogy magára maradjon. Odá-
ment mellé és édesen megszólta:

Pedig Petru oly szelíden nézett rá. Az-
után tamburáját is elővette. A hurok rezgésbe
jött, mikor Petru megerintette azokat. An-
dalítóan, szépen, lassan szolt a dal:

»Ha te enyem lennel,
Én hozzáim jöhetnél,
Engemet szeretnél,
Soha el nem mennél.
Az én kis házamtul.
Szeretnelek mindig,
Egészen holtomig.
Csak te is szeretnél,
Soha el nem mennél.
Az én kis házamtul.«

Katicza még most nem nézett fel a legény-
re, Petru pedig tovább tamburázott. Hangosan
szóltak már a hurok. A másod leányok mind-
nyájan daloltak, a fiatal olah legények nagyok-
kat kurjongattak a nótaba. Csak a szöke fata,
Katicza nem mozdult meg. Most a az ura fehér
ruhát. Lassan tekintett felé a nagy Petru.
Izzadt az arca, csomoru vitt lezt, s fakó hang-
ján ő is énekelte tamburája mellett:

»Csak te is szeretnél,
Soha el nem mennél.
Az én kis házamtul.«

Lassan-lassan feljött néhány csillag az ég-
boltra. A Moma-Kodra hegység felől lágy deli
szél fujdogált. A királyerdő fénykoronája meg-
ragzkodott tőle. A szomszédos hollói magyar
leányok tüzes dalait athordta a szél.

A „DEBRECZEN“ TARCZAJA.

Ávrám Petru.

— A bibári hegyek közül. —

A rogozi leányok a Hollód patakra jár-
tak le mosni. Szerelmes olah legények a parton
sóváron néztek a piros szoknyák alól ki-
kandikáló fehér lábcskákat Ávrám Petru is
el-elment oda, ha szerét tehetné. Ő volt a falu
legszebb legénye. Leeresztett hajú faticzák eg-
tek érte: nem adott ő azokra semmit, másért
fájt az ő szíve.

Augusztusra fordult már az idő. A nyári
hőség petyhüdte, bagyadta te-zí ilyenkor az
embert. A rogozi leányok lementek késő delután
a kis patakhoz, előbb megfürdöttek a hegyi pa-
táknál, a legények vízében s azután ki-ki a
lehozott ruhák mosásához fogott. Odakerültek
akkorára a dologkerülő legények is. Ejtött Ávrám
Petru is, a falu legszebb legénye. Tüszőjébe
kés volt szurva, mintha ölni jött volna. Szót-
lan nagy olah fiu volt az a Petru, szomoru
arccsal, csillógó, macska-szemekkel.

Csak ő nem tréalt: a kaczkias olah le-
ányokkal. Aláfeküdt a patak partján bobiskoló
barkás füznek és nézett. — Nézte azt a sárga
kendős, piros arcu, kékszemü menyecsket, a
ki odalevedt a leányokhoz, hogy ő is mosson.
Bekötött fejen lázán állott a kendő, homlokára
hulló szöke fűrjét a szél himbáta. Petru
nem látszott észrevenni, Petrut, a legszebb
legényt, Ávrám Petrut, a ki három esztendőig
ette a császár kenyerét.

Korcsmából iskola. A pozsonymegyei
Lógerpatony községben a korcsmát megszü-
ntetik és román iskolává alakítják át. Ez a
297-ik iskola lesz Pozsonyvármegye területén.
Az iskolákban 48 tanító működik most, a kik
közül 70-nek nincs még oklevele, ámbar a
preparandiat elvégezték. Fájdalom, olyan is
több van, a régiek közül, a ki magyarul nem
tud. Ezeket az illetékes egyházi hatóságok sor-
ban nyugdíjaznak. A tankötelesek száma 49 320,
a kik közül 4354 nem járt iskolába.

KÜLFÖLD.

Császártalálkozás. A »Dan-brog«
jelent: Minden eddigi czafolat daczára biz-
tosra veszik, hogy a német császár mez forja
látogatni a czárt, a mikor 24 órai tartózkodá-
sra Daniába fog érkezni.

Charcot meghalt. Egy newersi te-
legramm jelenti, hogy Charcot, az idegbajok
világhírű orvostanára, morvanti nyaralójában
hirtelen elhunyt Charcot Jean Marti 1825. no-
vember 29- n született Parisban és tt szen-
teltte egész életét az orvosi tudományoknak.
Huszonhárom éves korában kapta meg az or-
vosi diplomát és tőleg karbonizati és életani
tanulmányokkal foglalkozott. — Később az
idegbántalmak tanulmányozására adta magát
és e terep európai hírnevet vívott ki maga-
nak. — Munkái, melyeket ide vonatkozólag
irt, az orvosi buvárkodás remekművei lesznek
mindenha. — Nagy figyelmet kellették a hip-
notizmusról és hisztériáról irt dolgozatai is.
A hetvenes években rendes tanára lett a pá-
risi orvosegyletnek, a melynek mindvégig büsz-
kesége volt. 1878-ban az orvosi Akadémia
tagjai közé választotta, tíz évvel később pedig
az Institut kapuja is megnyit előtte. Erdemét
külföldi pályatársai azzal méltatták, hogy több
orvosi társaság, köztük a budapesti Királyi
Orvosegylet is tiszteletbeli tagjává választ-
totta. A würzburgi, kiewi és dubini egyetem
tiszteletbeli doktorrá avatta. A franciaia kor-
mány a bees-rend a nagykeresztjevel tüntette ki.

A pápa állapota. A vatikáni körö-
ket a pápa egészségi állapota egyre nagyobb
aggodalommal tölti el. Oly nagy a pápa gyen-
gesége, hogy audienziákon, sokszor az isteni-
tiszteletéknél ajánlat esik össze. — Lazzoni, a
pápa udvari orvosa, a legkomolyabban meg-
tiltotta a pápának a munkát és az izalmakat.

A csehek és a király születése
napja. Pragában a király születésnapjának
tiszteletére rendezett szerezend után nagy za-
vargások voltak. Több mint kétezer ember fű-
työlve, ordítva jarta be az utcákat. Bever-
tek a Nemzeti Kaszinó és egyéb hazak abla-
kait. A rendőrök megtanadták a zavargókat: a
zavargó tömeg azonban nagy tegladarabokkal
dobálta a rendőrség-ét és visszazsorította őket.
Végre nagyobb rendőrcsapat érkezett, mely-
nek sikerült a tüntetőket szétvágni. A zavar-
gas több főkolompot elfogtak.

— »Drága Katiczám, szentem, angyalom!
Ugy-e szereszt te engemet? Nem haragszol én
ream? Tyórán líle ugy sem szeret tégedet, le-
gyél az enyem!«

A fata hátra fordult, Petruval szembe.
Kek szeméből néhány regyözé könnyesepp
gördült alá. A sárga kendőt levette fejről, le-
tette a kosár szélére s bánatosan mondá:

— »Most már nem lehet Petru tégedet
szeretni! Van nekem uram, a ki engemet sze-
ret és iriz! Aztán meg a kis gyermekün, s
ránézett az apró ruhákra, a jó Isten is meg-
bűntetne, ha tégedet szeretnelek. Menj haza
Petru, ne haborgass engemet, rosszul esik az
én lelkenek!«

Megigazította a haját, bekötötte a fejét s
a ruhákat összeszedte.

Petru arca lángba borult. Macska szemét
elfutotta a vér. A tüszőjéhez kapott önkénytele-
nül is. De meggondolta a dolgot. A kerteken
felkapaszkodott a Tyórán líle hazához. Munkás
ember nimesen otthon ilyenkor. Felment a pad-
lasra egy uzsással. A nyitott kéményen leszá-
lott. Bement a lakóházba. — Ott várta a kis
Tyórán líle az angyát sirva. A tüszőből ki-
rántotta az eles kést. A hold fénye végig si-
kamlott fényes pengejen. Petru megrezentett
pillanatra. — Szemei vadul forogtak, esze el-
hagyta. De a mint tekintete az ártatlan gyer-
mek könnyes szemével találkozott: szíve el-
lágyult. A bo-szuvagy kihalt belőle. Megeszkolta
a síró gyermeket s csendesen kiöszont a házból.
Másmo reggel a király-erdő fényfai alatt ta-
látkák meg Jobb kezével göröcsben szoritotta
a verrel belepett kést.

Bor Janos.

A megzáfolt Pável.

Biharmegyei tanfelügyelője a Pávelügyről a következő kijelentéseket tette egy hírlap-író előtt:

Bebizonyított dolog, mondotta Sipos, hogy Biharmegyében a magyarság idősazonkint fog, magába szívja az oláhság. A megyelakos-
sának nagy részéről okmányokkal lehet be-
bizonyítani, hogy nem is régen magyar volt
és engedett az oláh nyelv befolyásának. Kö-
telesség igazságot szolgáltatni a magyarok-
nak, s megvallani szívesen, hogy újabb időben
a nemzeti öntudat erősebb lett bennünk s faji
és nyelvi önvédelmünk is szívósabb. Ez igazolja
fel az oláhokat, a kik eddig szabadon oláh-
sítottak.

Állami intézkedésekkel kellene ennek
elejét venni. Az 1879. évi XVIII-dik törvény-
cikkkel kellene végrehajtani, a mely kötelező-
vé teszi a magyar nyelv tanítását a nem ma-
gyar tannyelvű iskolákban is. De ennek vég-
rehajtása nincs biztosítva. A biztosítás az lenne,
ha a törvénynek eleget tenni nem tudó tanító
mellé magyar tanítót állítanának; de ezt nem te-
hetik azok a községek, a melyek a maguk taní-
tatóit is alig tudják fizetni. A felekezeti iskolá-
k helyett állami iskolákat kellene felállítani,
mert nemcsak a magyar nyelvet, hanem a
nemzeti, hazafiai érzelmeiket is nevelni kell a
gyermekekben.

Az állammal parallel kellene a társada-
lomnak is működni.

Az eloláhsodás ugyanis félelmetes mer-
veket öltött. Ha a zsidók nem telepednek le
Biharmegyében, akik 1847 óta 2700-ról hu-
szonkétezerre szaporodtak s a kiknek minden
tagja a leginkább eloláhsodott vidéken is
magyarnak vallja magát s ezekkel nemileg
helyre nem áll az egyensúly, úgy a magyarság,
amely 1848-ban több mint negyvenezerrel
multa felül az oláhokat, ma kisebbségben
lenne.

Pituknak az eloláhsodást illetőleg min-
denben igaz van. Mutatja az, hogy a püspöki
hivatal a magyarul beszélő görög katolikusokat
is oláhoknak vagy ruténeknek írta 1890-ki
sematizmusában.

Nagy része van mindebben Pávelnek, aki
külön oláh nemzetiségű ember, akinek legelő-
s és legfőbb hivatása az oláh nemzetiség erősí-
tése.

Szükölködik és áldoz, de kilencz tized-
részben az oláh faj erősítésére. Ez a jellem-
vonása magyarázza meg Pituk ketségbe nem
is vonható állításait. S hogy ezeknek a leleple-
zett állításoknak olyan nagy hatásuk volt,
onnan magyarázható, hogy Biharmegyében
tudta ezt mindenki, de önmagának sem mer-
te megvallani, amíg végre a klerus kebeléből Pi-
tak rópirata kijáratott.

Pável azért gyanúsít engem a Pituk-fele
rópirat szerzőségével, mert azokat a dolgok-
kat én évek óta hirdetem. Hát ha nem vol-
tak kellő bizonyítékaim, most, hogy Pituk új
kíméletlenül lerántja a leplet Pável működé-
séről, a püspök önkéntelenül is arra gondol,
hogy Pitukot én sugalmaztam és épp e miatt
keresi bennem a tüntetések mozgató tenyező-
jét is.

Ez azonban valótlán. A lapokban, igaz,
írogattam. En írtam azokat a cikkeket, a
melyek a nagyváradi lapokban Pituk ellen a
sajtóper megindítását a legerélyesebben sür-
gették.

Csak azért, hogy a sajtóper bizonyítékai
igazolják a felhozott vádakat, és lerantsák az
oláhsodás akna-munkásairól az álcát. Ezt a
működésemet a fővárosi sajtó is melegen támog-
gatta. Egyébként sem a rópiratban, sem a
tüntetésben nem vettem részt.

A Pável által kiadott nyilatkozatra ószin-
tén, bár sajnálattal ki kell jelenenem, hogy
nagyon naivnak képez beünköt, ha azt
hitte, hogy nyilatkozata a magyar közvéleményt
megnyugtatta. Azt mondja Pável, hogy az egyes
vadponok ellen azért nem igazolja magát a
nyilvánosság előtt, mert a szent-székek és
egyéb egyházi hivataloknak okiratait kellene
nyilvánosságra bocsátania, ezt pedig nem
teheti.

Hát én azt kérdezem: kicsoda okmány-
szükséges annak megzáfoltására, hogy a nagy-
váradi görög katolikus székesegyházban
Szent-István képeiből nem festették II. Lipótot?
vagy annak az állításnak a megzáfoltá-
sára, hogy az aulában a hivatalos helyiségek
megjelölésére magyar — felírást nem hasz-
nálunk, nem lett volna-e elég, ha ez más-
kent van, egyszerűen az ajtó felirataira mu-
tatni?

arra a vádra, hogy a magyar nemzeti
zászló megsértése alkalmából szétugraszt-
ott tanárok az előbbinél jobban javadalmazott
áldásokba jutottak, — nem lehetett volna-e
minden okmány nélkül megnevezni azt az
egyént, — ha van, a kit a magyar nemzeti
zászló megsértése miatt büntetéssel sújtott?

s ha nincs olyan rendelet, a melyben
meghagyja alantás papjainak, hogy az oláh
nyelvet még ott is használják, a hol a hívek
magyarul beszélnek, okmány nélkül nem le-
hetett volna-e egyszerűen megtagadni az ily ren-
delet létezését?

Hiszzen fáradságot vett magának, hogy
megzáfoltja a legkisebb, a legjelentéktelenebb
környéményt is, ha a valóságnak meg nem felel.

Azután azt, hogy a ministráns gyerme-
kek az istentiszteleten oláh nemzeti színű
(vörös, sárga, kék) szalagokkal díszített ruhák-
ban fungálnak;

hogy Pável felszentelt egy zászlót, a
melyen az oláh nemzeti szín szalagjai díszel-
legnek;

hogy a belényesi diákok tüntetőleg oláh
nemzeti színű öveket hordanak; saját szemem-
mel láttam és azt csak Pável nem vette
volna észre?

Igy mehetnék tovább, hogy erősebb kife-
jezést ne használjak, a Pável lanyhasága
ellen kidomorodó vádakon, a melyekhez
magam is számos tapasztalatot csatolhatnék,
ha a magyar közvéleménynek eddigi fel-
zúdulását elégnék nem tartanám a tagadhatat-
lanul nagy veszedelemmel fenyegető bajok
orvoslására.

Ennyiben felelhetek Pávelnek arra a
nyilatkozatára, amelyben elég későn visszautá-
sítja a vádakat, engem pedig, mint e vádak
értelmi szerzőjét, megtámad.

Ujdonságok.

A kis lutri végnapjai

A szerencse istenasszonyával mindig szer-
retett az ember kaczerkódní; azonban nem
annyira azért, mert asszony, hanem, mert a
szerencse osztogatója és mert reményvel ke-
cesget, hát fülleg szerelmes bele boldog, boldog-
talan s ez utóbbi még inkább.

A kis lutri a szegény embereknek a ves-
zedelme; ez zárja el előttük a takarékpénz-
tárakba vezető utat. S aztán a kis lutri egés-
zen demokratikusan van berendezve. Kéves
krajczarral is beéri, csak sok felől és gyak-
ran jönön és mikor a szegény munkás a szá-
jától elszakított falat arat odateszi Fortuna
istenasszony tenyerébe, mindannyiszor az édes
remény derűjét önti a nyomorultak szívébe és
meg álmaikban is megjelen, rongyaikat selyem-
mel, barsonnyal, fekete kenyerüket édes sü-
teményre cseréli föl; éhínségtől gyötört gyer-
mekeinek is piros, posztag arcokat fest.

Igaz, hogy az ébredés meghazudolja mind-
ezeket; a reményt felváltja a csalódás; de a
festett arcon előmlő, biztató mosoly új
áldozatokra nógatja a csalódottakat (s kitör az
örült játékszenvedély, a könnyű gazdagodás
vágya és megkrajczár kr. után, aztán a parna,
ezt követi a szerszám; mikor aztán az sinec,
akkor kijózanodik és tisztán látja szerencset-
lenségét, melynek oka nem annyira ő volt, —
mint inkább az emberi gyöngöseség kizsákma-
nyolására alapított kis lutri.

Es a kis lutri maga az állam tartja fenn.
Igen, az állam olyan előre kiszámított rend-
szerezéssel játszik a szegény néposztályal, mely
szerint veszti mindenki, de ő — csak nyer
het. És ezt úzi nyilvánosan, törvényes forma-
ban a legnagyobb erkölcsi testület: az állam!

Hja, mert azoktól a keserves fillerekből,
melyeket az a jámbor népa lutriban visz, szá-
zezrek, sőt több mint egy millió forint gyűlik
évenként az államkasszába és mert eme hü-
nös játékban rendszerint olyan emberek buk-
nak el, kik másokat nem ránthának maguk-
kal és kiknek egész lételük a megtestesült tönk-
rejtés; hát az állam, kormányunk bölcs ve-
zerlete mellett, csak folytatja a lutrit.

A kis lutri fentartása tehát — mint lát-
juk — büne a kormánynak. Ezt a bűnet érzi
maga is, mert immár intézkedéseket tesz
annak eltörlésére s lehet, hogy egy év lefo-
gása alatt megfogja azt szüntetni.

Ideje is lesz. Ha azzal kérkedik a kor-
mány, hogy állami háztartásunk egyensulya
szilárd alapokra van fektetve; akkor ebből a
szilárd alaplól talan a megingás veszélye nél-
kül kiszedheti azon részeket, melyeknek elta-
voitását erkölcsi tekintetek követelik.

A kis lutri nagyon csunya fölt állami
háztartásunk épületén, azért várjuk annak mi-
előbbi letisztítását.

*** A király születés napját** ünne-
pelte tegnap Debreczen. Az egyes templomok-
ban tartott ünnepélyes istentiszteleteken nagy
közönség vett részt. Delben a helybeli honvéd
és közös hadseregbeli tiszték diszebedet tar-
tottak, s a 85 terítékű ebédén Görgei ezredes
éllette a királyt.

*** Wolafka püspök diszebedje.** Dr.
Wolafka püspök tegnap d. u. 2 órakor fé-
nyes ebédet adott a „Bika-szálló” disztermé-
ben. — A 130 terítékű ebédén városunk
előkelősége volt jelen. Ott láttuk gróf Degen-
feld főispánt, Cserna Vincez kir. főügyészt,
Szegő István kir. táblai tanácselnököt, Rá-
só Gyula alispánt, Biró ezredes, Mayer ezre-
dest, Vertessy István városi főjegyzőt, Csur-
ka, Körner, Zöld Mihály városi tanácsnokokat,
Ábrahám t. főügyészt, Sági üzletvezetőt, dr.
Kola János ügy. kamarai elnököt. Erdős
akad. igazgatót, Csath postafőnököt, Cserhal-
my József kegyesrendi házfőnököt stb. — A
gazdag menü alatt, a harmadik fogásnál dr.
Wolafka püspök éllette nagy — éljenekes közt
a legalkotmányosabb királyt, ő felségét. A há-
zi gazdát Balogh Ferencz akadémiai tanár kö-
szöntötte fel. A lakoma Rácz Károly zeneje
mellett — igen kitűnő hangulattal késő delu-
tánig tartott s az óra 5-re jár, mikor a
barátságos bazi gazda vendégei szélylyel osz-
lottak

*** A függetlenségi párt nyári
táncvígalmá** f. hó 27-én azaz holnapoz
egy hétre tartatik meg a Margit-fürdő diszter-
mében. A meghívók szétküldése már kezdetét
vette. Előre is felhívjuk mindazokat, kik meg-
hívóra igényt tartanak, de azt tévedésből nem
kapnának, hogy szíveskedjenek az iránt a
függetlenségi kör helyiségében jelentkezni. A
táncvígalmora igen sokan készülnek, a mi
nem csoda, mert a függetlenségi párt által
rendezett táncvígalmak régi idő óta a legjobb
hírnévként örvendenek.

*** Gyanus haláleset.** Említettük la-
punk csütörtöki számában, hogy Bézi Pál haj-
csár gyanus körülmények közt megbetegedett.
A járvány-kórházba szálltatván, ott delután
meghalt. A hullát fölboncolták, valadékból
pedig egy bádoggal felkúldték Pertik Ottó egyte-
mi tanárnak, hogy konstataihassa: valyon
valóban kolerában hunyt-e el az illető? Va-
rosunkban még mindig nincs ok az aggodal-
omra, de a hatóságnak kettős gondtal kell
örökködni az egészségügyi rendeletek végre-
rehajtásán.

*** A jogi alapvizsgálatok tár-
gyában** Csaky Albin gróf közoktatásügyi
miniszter magyarzó rendeletet bocsátott ki,
melyben kijelenti, hogy azok a joghallgatók,
kik alapvizsgálatokon pótvizsgálatra utasítat-
van, ismét nem nyerne képesítést, újabb pótviz-
sgálatot nem tehetnek, hanem kötelesek a
teljes alapvizsgálatot ismételni.

*** Dalestély.** A városi daleylet teg-
napeste minden tekintetben sikerült dalestélyt
tartott a nagyerdei vígadóban. A mulatságra
külömben igen jó idő járt s a diszterem egé-
szen megtelt közönséggel. A gondosan össze-
állított műsor minden számát nagy tetszéssel
fogadták. Az ének lezálása után tánczra per-
dült a fiatalság. Rácz K. talpalálója mellett
ropták a tánczot kitűnő hangulatban hajnali
2 óráig. A négyeseket 80 pár tánczolta.

*** Minta cselédek.** A legjobb szolgáló-
k a világon Angliában találhatók. Az angol
cselédleányok szorgalmasak, ügyesek, megbiz-
hatók, becsületesek, szerények és erkölcsösök.
Az angol cseléd maga végzi a takarítást, a nagyobb
háztartásokban is és tisztán tart hat-hét szobát,
konyhát, pinczét és egyéb helyiségeket, a mi
csak megfelelő szorgalom és munka-beosztás
mellett lehetséges. Az angol háztartásokban
minden hétfőn mosnak, ezt is a mindenes le-
ány végzi, a ki e mellett még ebédet is főz és
maga találja fel az ebédet. Ezzel szemben az
angol cseléd meg is követeli aztán, hogy ne
annyit adjanak neki enni, a mennyit az asztal-
nálál meghagynak, hanem kiveszi a maga
részét előre, mert a ki sokat dolgozik, annak
enni is többet kell. Az angol cselédek már
tizenhat éves korukban állanak szolgálatba és
évenként 95—145 forint bért huznak, melyet
negyedévi részletekben előre fizetnek ki. Az
angol cseléd hetenként egyszer, vasárnap este
kap kimenőt, kilencz óránál tovább ki nem-
rad. Szeretöt az angol cselédleányok nem tar-
nak táncmulatságra nem járnak. Valószínű-
leg azonban ott is vannak kivetelek jelenté-
keny számmal.

*** Erkel-szobor az artzi knton.** Gyula város
közönsége már régebben tűri a fejét azon, hogyan ö-
rökítse meg méltóképpen nagy szülőföldjének, Erkel Fe-
rencznek az emléket. Egy monumentális szoborra
városi közönség gyűjtés eredménytelő elriasztotta őket az i-
lyen akció hosszadalmasága és bizonytalansága. Idő-
közben a város artzi kutat furatott. Ebből az alkalom-
ból egy tekintélyes polgár szenzációs indítványozó
úgy ökoskodott, hogy miután az artzi kut tetejére
gyis szobrot akarunk állítani, nem alkalmazhatnák
oda alkalmasabb-gipszalkot a nagy mester életnagysá-
g szobránál. Hogy pedig az a szobor cselédnek egé-
megfeleljen és a szökőket jelleget meg ne zavarja, a
pompás friss víz a mester szájából buzógjon elő. A mulatsá-
gos tervben csak az a szomorú, hogy a város közönsége
egészen komolyan veszi azt és már a pályázati felté-
telek összehállításán gondolkodik.

*** Gyászjelentés.** Mik Lőrincz né sz.
Molnár Zsuzsanna, ugyszintén gyermekei Julianna
férjével, Nagy Györggyel, Mária és Sándor, mely
fájdalomtól megtört szívvel tudatják a feled-
hetetlen, fáradhatatlan jó férjnek, apának és
apósnak néhai polgár Mák Lőrincz né k
folyó hó 18-án delután 2 órakor. munk-
kás életének 54-ik, holdog házasságának 27-ik
évében, hosszas szenvedés után történt gyá-
szos elhunytát. Kedves halottunk földi részei
folyó hó 20-án, delután 3 $\frac{1}{2}$ órakor fognak a
róm. kath. egyház szertartása s
s z e r i n t Homok-kert II. jár. 3. számú saját
házától a H a t v a n - u - t c z a i r e f. t e m e t
ő b e örök nyugalomra tetetni. Mely végtisz-
tessegtelre rokonainkat s barátainkat bána-
tos szívvel meghívjuk. Az engesztelő szent-
mise áldozat folyó hó 21-én, deléltől 9
órákor fog az egék urának bemutatni. Áldás
és béke poraira!

*** Országos vásárok B.-Uffaluban**
B.-Uffalu községe kerénynt nyujt be legköze-
lebb a kereskedelemügyi miniszterhez, melyben
évenkénti négy országos vásármegtartást kéri.
E tárgyban atir Nagyvárad városához is,
kérve ennek kedvező nyilatkozatát. A b.-uffalui
négy vásári a debreczeni tavaszi, nyári és
ősi és a nagyváradi nyári vásárt megelőző
hétén, szerdán és csütörtökön ohajják meg-
tartani.

*** Előkelő néző közönség** verődik
össze estenkint a Heimann és Halmágyi czég
lámpáronaknak kirakata előtt, hol is a Siemen-
lámpák gyönyörű világitása mellett, érdekel-
szemlélik a szebbnél-szebb női-felöltöket, me-
lyek olcsóságával bámulatba ejti az új czég a
szemléket.

*** Öngyilkos katona.** Miskolczi író-
ják, hogy Ambrus Kátmán debreczeni illetőse-
gű, 5-ik gyalogezredbeli dobos, szolgálati fegy-
verével agyonlőtte magát. Az öngyilkos katona
levelet hagyott hátra özvegy édes anyja szá-
mára, melyben azt írja, hogy »már meguntam
ezt a komisz életet» s arra kéri, hogy küld-
jön pénzt, melyből a temetési költségeket fe-
dezhessék.

*** Szülők figyelmébe.** A collegiumi
elemi iskolában, valamint a tanítóképzede gyako-
ruló iskolájában a beiratás aug. hó 21-én kez-
dődik. Beiratások naponként a. e. 8—10 óráig
tartatnak. A z i g a z a t o s á g.

*** Értésítés.** A budapesti ált. munkás
betegsegélyező társzárhöz eddig tartozott la-
gokat értesítjük, miszerint f. hó 20-án azaz
vasárnap d. u. 3 órakor a cizmadia színpad-
tartandó értekezletre teljes számmal megjelen-
ni kértünk, annál is inkább, mert a t. lapok
lesznek hivata elődönteni, hogy legyen-e önálló be-
tegeségélyező pénztárunk, vagy ne legyen. Az
előlégek.

*** A bécsi nem dohányzók** egye-
sület akarnak alakítani, még pedig nem csu-
pán a nem dohányzásra, hanem különösen arra,
hogy a dohányzókot lehetőleg sok nyilván-
nos helyről kiszorítsassanak. Így arra törek-
szenek első sorban, hogy a hol már tilos a do-
hányzás, vasuton, gőzhajón, ezt a tilalmat szig-
orúan megtartsák; továbbá, hogy a nyilvános
kertekben a dohányzókot tilták el; hogy a vendé-
glőkben mindenütt legyen külön helyiség
»nem dohányzók« számára. Ez a legutóbbi,
hogy a vendéglőkben etkező ne legyen kénytel-
en gyakran a szomszédja szivarjának a füst-
jét a saját étellel együtt benyelni; ez talán
nálunk is szíves fogadtatásra találna, a mikor
legelőbbkelő vendéglőkben is olyan füstölést
visznek gyakran véghez, hogy azt különösen a
nők, kiállani alig képesek.

*** Vállalkozók figyelmébe.** A m.
kir államvasutak igazgatósága különféle anyag-
ok beszerzése végett 1893 szeptember 15-én
és 22-én, fém. acél és vasneműanyagok szállí-
tásának biztosítása végett pedig 1893 szeptem-
ber 19-én Budapesten versenytárgyalást
tart. A közelebbi feltételek alólrít kamaránál
a hivatalos órák alatt megtekinthetők. Debre-
czen 1893 augusztus 16. A kereskedelmi és
iparkamara.

*** Visszaküldött királyi ajándék.**
K. J. szarvasi borbély gondolt mérészet és na-
gyot s emberi hajból, mely állítása szerint cso-
dalatosan hasonlít Rudólt trónörökös hajához,
egy gyűrűt készített s azt a királynak küldte
fel, egyenesen a császári városba. A király,
azonban nem kíván hajból való gyűrűt viselni,
mert a kabinetiroda utján szarvasi alattvaló-
jának szó nélkül visszaküldte a műremeket.
A borbély busul ugyan, de a körülmények-
hez kepest elég higgadian teljesíti a szappan-
verést.

*** Istentiszteletek.** Holnap, vasár-
nap, Szent Istvan napján a róm. kath. temp-
lomban ünnepélyes istentisztelet tartatik. A
ref. nagy templomban Kovács Emil s lelkesz,
a kistemplomban Mindszenty Imre s lelkesz,
a Kestum-u czai új templomban Dicsőfi Józ-
sef, az iskolai templomban K. Tóth Samuel
hitvallásigató fognak istentisztelet tartani.

*** Pályázatok** Közelebb megnyitja a
főispán a pályázatokat a városi számvéveségi
számtisztviseli és a gyámpénztári ellenőri megre-
sedett s csak ideiglenesen betöltött helyekre. A
választás a szeptemberben közgyűlésen lesz.

*** Ösmerekedési estély.** A debrecze-
ni iparos ifjuság újjaalakulásának alkalmából
e hó 27-ikén a »Korona« szálló disztermében
ösmerekedési estélyt tart.

*** A ki nem szereti a mesterségét**
Gyulviszi Péterke a helybeli sintérelépen van
alkalmazva. Hanem, úgy látszik, megunt a
mesterségét, mert elsőkött Sámsonba. Azon-
ban a 8 éves sintér-tanoncot a rendőrség el-
fogta s hazatoloncoltatta Debreczenba. Érde-
kes a toloncz levél szövegezése: »Életkora 8
éves, állapota n o t l e n.« A n o t l e n, 8
éves sintér-tanonc már újra folytatja mester-
ségét.

*** Helykimérés.** Ma Balogh főmérnök
és Király Gyula jegyző kimentek a sintérelé-
lepre, hogy kijelöljék a helyet, hol a hullá-
égető kemence fog felállítani.

*** Katonai lóvásár.** A cs. és kir.
közshadügyminiszterium hozzájárulása-aval ezen-
nél közhírre tétetik, miszerint a hadsereg lö-
szükségletének fedezése végett a vármegye ter-
ületén Hajdu-Nánáson f. é. szept. hó 19-én,
Debreczenben f. é. szept. hó 21-én katonai
lóvásár fog tartatni. Ezen vásárlásra egy ki-
küldött katonai bizottság fog megjeleni, mely
az elővezetett lovak közül meg fogja vásárolni
mindazokat, melyek katonai cizelokra alkalmasak-
nak és arra nézve megfelelőeknek fognak talá-
tatni. Miután a főczél az, hogy a hadsereg ré-
szére minden közveties nélkül egyenesen a
tenyészítőktől vétessenek meg a lovak, annál-
fogva figyelmetlenek a tenyészők, hogy tel-
jes bizalommal vezessék elé katonai cizelokra
alkalmas eladó lovaikat és tulzolt árak követése
által a megvételt lehetetlenne ne tegyék, mi-
után mindenesetre jobb árakat kaphatnak ezen
közvetlen eladás által, mint az esetben, ha
lovaikat közvetítők útján juttatják a hadsereg-
hez. Alkalmam minden szilárd testalkatú, jó
mozgást és kitartást igerő, tulajágos használat
által még meg nem rontott s a katonai haszná-
latot gátó hibával nem bíró 4-től egész het
éves és legalább 158 centiméter magas ló.

A 7 évet már t
sem vétetnek me
ren (vagy 15 m
kivételképen vé
nyok, melyek ki
birnak. Ez alk
kők is fognak
egy es olyan p
tuknál és nemes
tonai csikó telep
masáknak látsz
tenyészők, misz
nem legkittünbb
által csak fels
okoznának magu
lehetőleg — t. i.
már előre tájéko
adni szándékol
megvásárolhat
lési miniszterium
nyész-bizottság
lovaít, kik nál
szemléljék meg
mas vagy alkalm
véleményt mon
előmlenyre a t
leg azon felesleg
tatnak, mely kö
s illetve a vásá
lításából felmer
a hel zínén átve
nek. Az elővez
közégházán tud
1893. július hó
miniszterium.

— **Ismer**
ifjuság önképző
delután, a »K o
kuglzas és társz
merkedési estély
féle díj lesz kit
nos leány fog a
csora után term
fiatalság Rácz K
fog a mulatság
ezen mulatságra

*** A gyém**
az Egyesült-Áll
helyéről szárm
ote jókora menn
a Természetud
vassuk: E gyém
del és minden k
tatta, hogy me
elő. Ez a gyém
létre lehetséges
lyosodásokor. A
Früsdelt arra, h
előállítását meg
orban talált any
déseket uralkod
hengerbe szoros
szénszulfidot kor
tömeget hosszab
tette. — A h
latható volt, h
a vas anyagába,
üreg belső színe
szennel telt meg
más alatt, szénb
kénnel is ismét
is feketeszinű a
szemecskéi nag
megkarcolják és
arzonai meteor
gyémánt, grafit
varietásainak tu
föltételeivel már

Moissan. Kiserl
eredményeket s
és a különböző s
nek világot. Ha
merseken szenn
sat kihüni hagy
tartalmú tömege
a hőmérséklet 30
gráfit képződik
róz feketeféme
most a magas hő
mást is alkalmaz
egy másik modif
Moissan a nagy
megében magába
folyóból a szilár
jelentkező térfog
a vas megszilár
jed, mint a viz.
hőmérséküi vasd
dobja, külső felü
a további lassu
zi a kívánt nagy
sejbe tehát tiszt
varral erősen be
hengert, egy ma
menzében mego
lyezte és a kíván
Ezután az egész
és otthagya kih
meleg sósavban
hatatlan port go
ralyvizel, kénas
létromszával és
mosta és megsz
egyes törmelék
szűnek, mások

A sötételek sz
lott eleik vannak
jak. — 1000-
nek s esékely ol
tak hátra, ép ug
mánt. — Különi

Öngyilkos katona. Miskolcra irják, hogy Ambrus Katman debreczeni illetőségű, 5-ik gyalogezredbeli dobos, szolgálati felelősségével agyonlőtte magát. Az öngyilkos katona levelet hagyott hátra övére édes anyja számára, melyben azt írja, hogy »már meguntam ezt a komisz életet s arra kéri, hogy küldjön pénzt, melyből a temetési költségeket fedezhessek.

Szülők figyelmébe. A collegiumi elemi iskolában, valamint a tanítóképző gimnázium iskolájában a beiratás aug. hó 21-én kezdődik. Beiratások napoként d. e. 8—10 óráig tartanak. A z i g a z g a t ó s á g.

Ertesítés. A budapesti ált. munkás betegsegélyező pénztárhoz eddig tartozott tagokat értesítjük, miszerint f. hó 20-án azaz vasárnap d. u. 3 órák or a csizmadia színen tartandó értekezletre teljes számmal megjeleni keretnek, annál is inkább, mert a t. látók lesznek hivatra előlteni, hogy legyen-e önálló betegsegélyező pénztárunk, vagy ne legyen. Az inókesség.

A bécsi nem dohányzók egyesületének alakítási, még pedig nem csupán a nem dohányzásra, hanem különösen arra, hogy a dohányosok lehetőleg sok nyilvános helyről kiszorítsanak. Így arra töreköznek első sorban, hogy a hol már tilos a dohányzás, vasuton, gőzhajón, ezt a tilalmat szigorúan megtartsák; továbbá, hogy a nyilvános keretben a dohányzók tültsák el; hogy a vendéglőkben mindenütt legyen külön helyiség »nem dohányzók« számára. Ez a legutóbbi, hogy a vendéglőkben etkező ne legyen kénytelen gyakran a szomszédja szivarjának a füstjét a saját ételével együtt benyelni: ez talán maunk is szives fogadtatásra talán, a mikor legelőbből vendéglőkben is olyan füstölést szoktak gyakran veghez, hogy azt különösen a nők kiálami álg képesek.

Vallalkozók figyelmébe. A m. kir. államvasutak igazgatósága különféle anyagok beszerzését végezt 1893 szeptember 15-én és 22-én, fém, acél és vasnemű anyagok szállításának biztosítása végett pedig 1893 szeptember 19-én Budapesti versenyárgyalást tart. A közlelbi feltelek alólrnt kamaránál a hivatalos órák alatt megtekinthetők. Debreczen 1893 Augusztus 16. A kereskedelmi és iparkamara.

Visszaküldött királyi ajándék. K. J. szarvasi borbély gondolt mérszert és nagyot s emberi hajból, mely állítása szerint csodálatosan hasonlít Rudolt trónörökös hajához, egy gyűrűt készített s azt a királynak küldte fel, egyenesen a császári városba. A király azonban nem kíván hajból való gyűrűt viselni, mert a kabintetudó utján szarvasi alattvalóknak szó nélkül visszaküldte a műremeket. A borbély husul ugyan, de a körülmenyekhez kepest elég biggadtan teljesíti a szappanverést.

Isteniszteletek. Holnap, vasárnap, Szent István napján a róm. kath. templomban ünnepélyes istenisztelet tartatik. A ref. nagy templomban Kováts Emil s. lelkesz, a kistemplomban Mindszenty Imre s. lelkesz, a Kessuti-uczai új templomban Dicsőfi József, az iszapolyi templomban K. Tóth Samuel hittanhalgató fognak isteniszteletet tartani.

Pályázatok. Közlelbb megnyitja a főispán a pályázatókat a városi szamvességü szamitási és a gyámpénztári ellenőri megüresedett s csak ideiglenesen betöltött helyekre. A valasztás a szeptemberi közgyűlésen lesz.

Ösmerkedési estély. A debreczeni iparos ifjuság újalakulásának alkalmából e hó 27-ikén a »Korona« szálló dísztermében ösmerkedési estélyt tart.

A ki nem szereti a mesterségét. Gyúlvizsi Péterke a helybeli sinterterlepen van alkalmazva. Hanem, úgy látszik, megunt a mesterségét, mert elsőközt Samsonba. Azonban a 8 éves sinter-tanoncot a rendőrség elfogta s hazatoloncoltatta Debreczenbe. Erdekes a toloncz level szövegezése: »Eletkora 8 éves, állapota nőtlen.« A nőtlen, 8 éves sinter-tanoncz már újra folytatja mesterségét.

Helykimérés. Ma Balogh főmérnök és Király Gyula jegyző kimentek a sinterterlepre, hogy kijelöljék a helyet, hol a hulladékot kemenceze fog felállítani.

Katonai lóvásár. A cs. és kir. közösladgyminiszterium hozzájárulá-ával ezen- nel közhire tetetik, miszerint a hadsereg ló-szükségletének fedezése végett a vármegye területén Hajdu-Nánáson f. e. szept. hó 19-én. Debreczenben f. e. szept. hó 21-én katonai lóvásár fog tartatni. Ezen vásárlásra egy kiküldött katonai bizottság fog megjeleni, mely az elővezetett lovak közül meg fogja vásárolni mindazokat, melyek katonai célokra alkalmasak és arra nézve megfellelőknek fognak találtatni. Miután a fővezel az, hogy a hadsereg részese minden közvettes nélkül egyenesen a tenyestőlőköt vélessenek meg a lovak, annál fogva figyelmetnek a tenyestőlők, hogy teljes bizalommal vezessék elé katonai célokra alkalmas eladó lovakat és tulzott árak követelése által a megvétel lehetelene ne tegyek, miután mindenesetre jobb árakat kaphatnak ezen közvetlen eladás által, mint az esetben, ha lovakat közvetítők útján juttatják a hadsereghez. Alkalmas minden szilárd testalkatú, jó mozgást és kitartást igerő, tul-ságos használat által meg nem rontott s a katonai használatot gátló hibával nem bíró 4-től egész hét éves és legalább 158 centiméter magas ló.

A 7 évet már meghaladt lovak semmi esetre sem vételnek meg, valamint a 158 centiméteren (vagy 15 markon) alóli lovak közül csupán kivételképen vételnek meg egyes olyan példányok, melyek kiváló jó testalkatuk és verrel bírnak. Ez alkalommal 3 1/2 évet betöltött csikók is fognak vásároltatni, azonban csupán egyes olyan példányok, melyek kiváló jó alkattuknál és nemes származásuknál fogva a katonai csikó telepeken való felnevelésre alkalmasnak látszanak. Figyelmetnek tehát a tenyestőlők, miszerint 3 1/2 évnél fiatalabb vagy nem legkitünőbb minőségű csikók elővezetése által csak felesleges fáradságot és költséget okozhatnak maguknak. Hogy a tenyestőlők- eladók lehetőleg — t. i. a valószínűség határai között már előre tájékozva legyenek arról, vajjon eladni szándékolják lovaikat a katonai bizottság által megvásárolhatatnak-e vagy nem, a földművelési miniszterium felkérte a vármegyék lötenyész-bizottságait, hogy azon tenyestőlőknek lovait, kik náluk jelentk-znek, előlégesen szemléljék meg és annak minőségéről — alkalmas vagy alkalmatlan voltak-e — nekik előre véleményt mondjanak. — Figyelmetnek e körülményre a tenyestőlők, mert ez által esetleg azon felesleges költségektől megszabadíthatnak, mely költekezés a ló alkalmatlan volta, s illetve a vásárlás helyére való czéltalan szállításból felmerülhet. A megvett lovak azonnal a hely zínén átvették és kesz-penzben fizetettek. Az elővezetés helye, a város- illetőleg községhezám tudható meg. Kelt Budapestben, 1893. július hóban. A földművelésügyi m. k. miniszterium.

Ismerkedési estély. Az iparos ifjuság önkepző egylete aug. 27-én, vasárnap délután, a »Korona« vendéglőben versenykuglázás és társas-vacsorával egybekötött ismerkedési estélyt rendez. A kuglázásnál többféle díj lesz kítűzve, míg a vacsoránál 50 csinos leány fog az asztalokra felszolgálni. Vacsora után természetesen tánczra perdül a fiatalok Rácz Kari zenéje mellett és tartani fog a mulatság kivilágos reggelgel! Belépőt-jegyet ezen mulatságra személyenként 1 ft.

A gyémántcsinálás. Nem régen az Egyesült-Államok Kanon Diabolo (Arizona) helyéről származó meteoros tömegekben Fotote jókora mennyiségű gyémántot talált! Erről a »Természettudományi Közöny«-ben ezt olvassuk: E gyémántot behatóan vizsgálta Friedel és minden kétséget kizáró módon kimutatta, hogy meteorvasokban gyémánt fordul elő. Ez a gyémánt a meteorban magában jött létre lehülekor vagy anyagának kikristályosodásakor. Az így nyert észleletek vezették Friedelt arra, hogy a gyémánt mesterséges előállítását megkísérelte, felhasználva a meteorban talált anyagokat és utánozva a képződésekor uralkodó körülményeket. — Aczel-hengerbe szorosan bele illó csavart segítségével szénszulfidot komprimált és azután az egész tömeget hosszabb időn át vörös izzásra hevítette. — A henger kettéfürészelese után látható volt, hogy a szénszulfid beszivárgott a vas anyagába, átalakítva vasszulfidá: az üreg belső színe pedig nagy keménységű amorf szennel telt meg. Hasonló módon, nagy nyomás alatt, szénben dus öntöttvással és forró kannel is ismételte a kísérleteket. — Így is feketeszínű port kapott, melynek egyes szemcséi nagyon kemények s a korundot megkarcolják és mindenben hasonlítanak az arizonai meteorban talált karbonadohoz. A gyémánt, grafit és az amorf szén különböző varietasainak tulajdonságaival, képződésének feltételeivel már néhány év óta foglalkozik Moissan. Kísérletei folyamán igen érdekes eredményeket sikerült elérnie, melyek a gyémánt és a különböző szénváltozatok képződésére vetnek világot. Ha vasat 1100—1300° közötti hőmérséken szennel telítünk és a megolvadt vasat kihűnt hagyjuk, alakatlan szenet és grafitot tartalmazó tömeget kapunk. Ha a kísérletben a hőmérséklet 3000°-ig emeljük, akkor csakis grafit képződik és pedig igen szép, nagy tükröző fekete-fémes külsejű kristályokban. Ha már most a magas hőmérsék mellett még egy nagy nyomást is alkalmazunk, ezeken kívül a szénnek még egy másik módifikációja is kristályosodik. — Moissan a nagy nyomást a megolvadt vas tömegében magában idézi elő úgy, hogy a cseppfolyóbból a szilárd állapotba való átmenetelkor jelentkező térfogatváltozást használja fel, mert a vas megszilárdulásakor tudvalevőleg kiterjed, mint a víz. Ha tehát a megolvadt magas hőmérsékű vasdarabot hirtelen hideg vízbe dobják, külső felülete megmerevedik és belseje a további lassu kihűléskor kiterjedve, előidézi a kívánt nagy nyomást. Egy vashenger belsejébe tehát tisztított cukor-zenet tett, csavarral erősen beleszorítva. Az így elakított hengert, egy maga szerkesztette elektromos kemencében megolvastott lágvasfürdőbe helyezte és a kívánt hőmérsékig felmelegítette. Ezután az egész tömeget hideg vízbe állította és otthagya kihűlni. Később azután a vasat meleg sósavban feloldotta, a visszamaradó oldhatatlan port gondosan megtisztította forró királyvízzel, kénssavval, fluorhidrogénsavval, salétromsavval és káliumchloráttal: végül kimosta és megszáritotta. Az így kapott anyag egyes tömegei, mikroszkópi kristályi fekete színűek, mások átlátszóak és világosak. — A sötétfekete színűek, sima felszínűek, hajlított éleik vannak és a rubint-t is megkarcolják. — 1000°-ra melegítve oxigénben elégen s csekély okkersárga színű hamut hagytak hátra, ép úgy mint egyes tisztátalan gyémánt. — Különböen ez eljárással csak csekély

mennyiségű anyagot lehetett előállítani, úgy hogy az egészen átlátszó, tiszta s ennélfogva a részletes vizsgálathoz szükséges eleendő nagymennyiségű összegyűjteni nem lehetett. A kísérletek végeredményeül kiemelhető, hogy a valódi gyémántok megfelelő kristálykakat elő lehet ugyan így állítani, de csak nagyon csekély mennyiségben.

A postényi nyári szinkörnek — a mint lapunknak írják — a héten kiváló vendége volt. A Bavierra név alatt ünnepelel művésznő: Zichy Hermann grófnő, ki egyideig a bécsi »an der Wien« színház tagja volt, később Berlin, Hamburg s a nagyobb külföldi városokban vendégszerepelt, mindenütt kitüntetésben részesülve. Postényben 3 népszerű operette czimszerepét vitte; a Czigánybáró, a Bőregér és a szép Helena ét. A színház mindhárom előadásán zsúfolásig volt telve s a közönség nem maradt adós sem tapokban, sem kihívásokban; az előadás minden tekintetben mintaserü, a művésznő játéka mesteri volt, melyet különösen a lírikus részeknél kellő érvényre juttatott. Postény ez idei vendég-művészei közt a szép grófnő, ha nem is az első, de mindenesetre az első közt foglalt helyet s a hangulat, melyet keltett, melegen emlékeztet a Kopácsi-féle lelkesült napokra. — A magyar opera — hova mint hallatszák — a művésznő meghívást kapott, benne kiváló erőt nyerne. A grófnő szorgalmasan tanulja e czéltől darabjait magyar nyelven. — (236.)

Selyem hamisítvány. Egesszünk el egy mintát a venni szándékoló fekete selyemből s a hamisítás rögön kiderül: Mert míg a valódi s jól festett selyem az elégetéssel nyomban őszpödörödik és csakhamar kialszik, maga után csekély világosbarna hamut hagyva, addig a hamisított selyem (mely zsiros színű szalonás lesz és könnyen törik) lassan tovább ég (minthogy rostszálai a festanyagtól telítetlen tovább izzanak) és sötét barna hamut hagy maga után, de valódi selyem módjára soha össze nem pödörödik, csak megörökből. **Henneberg G.** (cs. kir. udvari szállító) seiyemgyára Zürichben, hához szállítva, postabér és vámmentesen szivesen küld bárkinek is mintákat, akár egyes öltönyökre való, akár egész végeken levő valódi selyem szöveteiből. Svájcba czimzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó (10.)

Tanulólvézetik egy jó családból való, 14 éves korban levő ifju, Kovács Gyula vasúletében. (363.)

A sakktabla mellett. Harczokat végig küzdött megvált katonák ugy eresztek magukat békés időben, mint a kinek elete fölösleges. A csatában elesett katonák: hősök, a kiknek emléket minden ember tiszteli, ünnepli. A csatából kikerült hadiak — veteránok, a kik csak az utza gyereket előtt örvendenek népszerűségnek. Dicsékedni egy-egy megnyert csatával, beszélni híres attaque-okról, ügyes celszövesekről, a melyekre az ellenség nem számított, legalább is nevésséges most, a mikor az emberek békében isszak piccolókat és ha háborut akarnak látni, elmennek — a Gerolsteini nagyherczeghoz. Ezzelten csatamező, a hol katonavisselt embernek erejét az ellenséggel összemérni nem lehetőségén alul való: a sakktabla. Itt ezen a három decziméter hosszú és három decziméter széles mezőn ervényesítheti harc-okban szerzett tapasztalatait és szunyado hadvezéret talentumát. Itt van ellensége, a kit legyőzzön, van serege, a melylyel harcoljon, van alkalmá, hogy kombináljon, hogy megmutassa, mire képes olyan területen, a mely három decziméter hosszú és széles, a melyen nem miniture-bástyákat kell ostromolni s es nem fekete és fehér lovak igrásat kell ellensúlyozni. A sakktabla volt egyetlen gyönyörűsége a Magyar Államvasutak egyik tisztviselőjének is, a ki mint tiszt végigküzdötte az osztrák-olasz háborut és Solferinonál is harczolt. Akkor tizenkét emberrel előre küldték őrségnek s nem messze Solferinótól egy franciaia gyerek megvágta arcát, ő pedig a tiszt jobb fület hasította le. A sebe bebedgett, s már régen elfelejtette az egész solferinói csatát. A háboru után nyugdíjazták és a Magyar Államvasutaknál kapott alkalmazást. A napokban elment rendes kávéházába és várta sakkpartnerét, a ki véletlenül késelt. A pénzzer erre addig is, a mig mindennapi partnere megérkezik, bemutatott neki egy urat, a ki szintén sakkkoz. Le is ültek nyomban a sakktablához s megkezdtek a játékot. Beszélgetés közben ugy találta, hogy valahonnan ismeri ennek az urnak hangját és arcát. Azután miért is fésüli jobb fülére ez az ur a baját, a mikor olyan rosszul illik frizurájához? Egy húzásnál így szólt az idegen: — Így kerítette be a mi őrségünk Solferinónál is az osztrakokat.

Most már világot volt előtte, hogy egykiri ellenségével áll szemben. Három húzásban megmutotta és ezután ő is áttért Solferinóra. Hamar megértette egymást; a volt franciaia tiszt jelenleg nyelvmester a fővárosban és ugyamazon a sakktabla mellett találja egyetlen földi gyönyörűségét. — A kávéházból már nem mint ellenségek, hanem mint régi jó barátok távoztak.

TÖRVÉNYSZÉK.
A Replika póre. A közösvári tszék e hónap 30-ikára tűzte ki a hirbedt oláh Replika ügyében a tárgyalást. Ez azonban nem lesz megtartható, mert az egyik vádlottnak, Brote Jenőnek az idézés nem volt kézbesíthető. — Idézés azzal a jegyzettel érkezett vissza a törvénszékhöz, hogy Brote »európai körútra indult«, a mi más szóval annyit jelent, hogy az oláh hős a tárgyalás elől megugrott.

Irodalom és művészet.
A délvidéki szini szövetkezet Verseczen megalakult. A lugosi színpártoló egyesület, mely az üdvös mozgalmat kezdeményezte, össze hívta a szövetkezetbe belépni óhajto öt várost, ugymint: Lugost, Nagybecskereket, Verseczet, Pancsovát és Fehérlételemet. A meghívásnak mind az öt város a legkészségesebben engedett s az eredmény a szini szövetkezet létrejött volt. Az öt város összesen 8350 ft bevetelt biztosít az illető igazgatónak. A színevad a következőképpen állapított meg: Pancsova október 1-től november 15-ig, Nagybecskerek november 16-tól december végéig, Lugos január 1-től február 8-ig, Versecz február 9-től márczius 16-ig, Fehérlételemet márczius 16-tól április 16-ig. A pályázatot szeptember 5-éig terjedő határidővel írták ki. A pályázati kérvények a lugosi színpártoló egyesülethez küldendők.

A kolera Szabolcs vármegyében.
A kolera Szabolcs megyében — különösen a Tiszamenti községekben — napról-napra jobban terjed.
A belügyminiszter a megye azon részére, a hol a kolerajárvány kiütött, a következő járványorvosokat küldte le: Dr. Barna Zsigmondot, Sziklasy Béla szigorló orvost, Dr. Lakner Bertalant és Dr. Sághy Lajost a tiszai járásba; Dr. Körmöczy Lajost a kisvárdai járásba. Ezen kívül mint járványorvosok működnek: Dr. Jozsa Andras megyei és Dr. Trajter Soma Nyiregyháza város főorvosa.
A megye alispánjával — a ki Nyiregyháza lakik — sürgönyileg tudatnak minden jelentést. Az alispáni hivatalhoz eddig beérkezett tudósítások kimutatása:

1. Szabolcon	megbetegedett 6	meghalt 4.
2. Kakamazon	» 2	» 1.
3. Veresmarton	» 12	» 9.
4. Thuzserén	» 16	» 7.
5. T-Sz.-Martonban	» 3	» 1.
6. Zsurkon	» 49	» 16.
7. Mogyoróson	» 9	» 3.
8. Eszenyben	» 37	» 12.
9. Dombrádon	» 39	» 12.
10. Vencsellón	» 1	» 1.
11. Kis-Várdán	» 5	» 3.
12. Patrohan	» 1	» 1.
13. Bezezelen	» 1	» 1.
14. Órladányban	» 9	» 2.
15. Benken	» 4	» 2.
16. Berdeden	» 1	» 0.
17. Tisza-Dobon	» 3	» 2.
18. Tisza-Dadán	» 3	» 2.
19. Tímaron	» 6	» 3.
20. Balsan	» 1	» 1.
21. Eperjesken	» 2	» 0.
22. Tisza-Lőkön	» 3	» 2.
23. Gavan	» 1	» 0.
24. Karászban	» 4	» 0.

megbetegedett 218 meghalt 85.
Legutóbb Nyirbátorból is jelentettek be megbetegedést. A fenti községek és mindazok, a melyekben a kolera kiütött, a nyiregyházi heti vasaroktól eliltattak.
Nyiregyháza a piaci elemi szerek, gyümölcsök, különösen a dinnye ellenőrzés alatt állanak.

Szigoruan ellenőrzik a pekühelyeket és szódavizkészítő telepeket. Az udvarokat napontent vizsgálják, nemcsak a piczon, hanem a külvárosokban is.
A szabolcs megyei általános tanítótestület gyűlése, a mely szeptember 6-án lett volna Kis-várdán megtartandó, bizonytalan időre elhalasztott.
Nyiregyháza a debreczeni városi dal-egylet fogadtatására nagyban folynak az előkészületek szeptember 3-ára. Ha csak a kolera bele nem szől e nagyszerűnek igerkező dalestély összehozásába. Egy alispáni rendelet és akkor az annyira óhajtott átrándulás megzavartatnék. (K. I.)

Különfélék.
Főispán pecsét nélkül. A csongrád-megyei főispánsággal nevezetes dolog történt. Talian Bela két napon át abban a kellemetlen helyzetben volt, hogy mint csongrád-megyei főispán, nem tudott rendeletet kiadni. — Ugyanis a gyulai megyei székházba tolvaj tört be és alkalmasabb tárgyak hiányában a csongrád-megyei főispáni pecsétet és két ezüstgyertyatartót emelt el. Erdekes a dologban az, hogy a tolvaj székelt vitt magával, annak segítségével mászott föl az ablakra és a székelt a művelet után kárpótlással otthagya a főispánnak.

Egő szerelmes. Mayer, pitteni tanító egészen az utolsó heteki szegény, visszavonuló életet él, apró növendekéin és gazdag herbariumán kívül semmivel sem törődött. Az utóbbi időben azonban hűtelen lett a száraz virágokhoz és az élok iránt kezdett érdeklődni. Napról-napra küldögette a hatalmas rózsabokrétákat a poigármester leányának mig az meg nem kérte, hogy a drága szep roz-ákkal is inkább csak a herbariumát gazdagítsa. Mayerre a visszautasítás nem hatott feltűnően. Nyugodtan, szorgalmasan folytatta az előadásokat az iskolában.

Vasárnap reggel azonban ünneplő ruhába öltözve, fehér nyakkendővel nyakán beallított a vendéglőshöz és száz teritékes fenyes lakomát rendelt, a városi kertésznel száz darab menyasszonyi bokréát. Azután kísétált a gabona-földekre és hangosan dalolni kezdett. Majd egy üveg petrolumot vett elő a szébélből és meg mindig énekelve meggyújtotta a ruhát magán. Azután vegighepergőzött az érett buza között, ugy, hogy pár perc alatt az egész gabonátábla langgal égett. Az őrut sajátos öngyilkossági módja az egész falu termését elpusztította.

Hét éves öngyilkos. Veszprémből egy hét éves füeska öngyilkosságáról adnak hírt. Az öngyilkosság már azért is feltűnő, mert a gyermek még csak hét éves volt, de még feltűnőbb az a mód, melylyel életének végét vetett. A veszpremi püspöközés ősi uradalmi főerdőszenek fia volt a kis öngyilkos. Valami csintalanságot követett el, a melyért anyja jól megverte. A kis fiut annyira elkésértette a büntetés, hogy azt mondotta anyjának, hogy ő véget vet életének. Senki sem vette komolyan a nyilatkozatot, csak a kis fiu. Bement apja szobájába, levette a falról a duplacsövű vadászfegyvert, spárgát kötött a kakasra s ugy lőtte magát föbe. A füeska azonnal meghalt.

Nagy hőség Londonban. Egy idő óta Londonban oriasi a hőség. A hőség valószínűleg türehtelen, a hőmérő árnyékban is 40—41 fok Reaumur — Az emberek egymás után dőlnek el az utzakon s a napszurasnak már is sokan estek áldozatul.

Fényképezés a tenger alatt. Louis Bouton, ki már reggebben foglalkozik a tenger mélyén tett kutatásokkal, legújában buvárharangból fényképfelvételeket is készít a tenger mélyén. Minthogy azonban azt tapasztalta, hogy a világosság nem elegendő s azt még a felszűnen történő legkisebb mozgolódás is beárnyékolja, olyan készüléket csinál, amely abban a pillanatban, a midőn a fényképező készüléket megnyitja, magnézium port fuj egy spirituslámpa s ennek az égése adja meg azt a szükséges világosságot. Bouton elmondja, hogy a langvilágásokat a tenger mélyének lakói a legnagyobb érdeklődéssel kísérik. — Mindenféle alakú és nagyságu halak uszálnak a buvár körül, rábámeszközva az idegenre. Ha a buvár valamelyiküket meg akarja fogni, a kandi állat csak egy két méternyre uszik el tőle, hogy épen menekülhessen, de onnan is tovább figyel a sajátoság manipuláist. Nyilvánvaló, hogy a tengeri állatok nem félnek a buvártól, de a legnagyobb mértékben kíváncsiak rá.

Főszerkesztő: Szinay Gyula.
Felelős szerkesztő és lapkiadó: Kósa Barna.
Főmunkatárs: Dr. Bakonyi Samu.
(Szerkesztőség és kiadóhivatal főtér 1828.)

Borivóknak, kik a bort savanyúvizszel iszik, rotik vegyíteni, mindenkéül a

MATTONI-FELE

GISSHÜBLER

szárazított kávé

SAVANYÚVIZ

ajánlható: E víz közömbösíti a bor savát és az italnál felette kellemetes, ingerlő mellékhatást, annálkül, hogy azt feketére festené.

(188.)

Kavésok figyelmébe!

Naponta

25 liter tej

kapható.

Hol? Megmondja lapunk kiadóhivatala.

Eladó vagy kiadó tánya és kaszáló.

Az Ebesen a két állomás között

tizenegy nyilas tanyaföld,

gazdasági épületekkel ellátva, — továbbá a **halápi telken** kívül, régi **hat boglyás kaszáló** — szintén gazdasági épületekkel — **eladó vagy haszonbérbe kiadó.**

Értekezhetni sziv-uteza 1985. sz. alatt a tulajdonossal. (352.)

